

Pszichoterápia

A pszichoterápiás módszereken alapuló gyakorlat szakmai folyóirata

szerkesztoseg@pszichoterapia.hu, www.pszichoterapia.hu

Kedves Kollegina!

Kedves Kolléga!

Megjelent a Pszichoterápia 25/4 száma. Alább megtalálja a szám szerkesztői bevezetőjét, a tartalomjegyzéket és a tanulmányok absztraktjait.

Figyelem! A folyóirat honlapjának általános elérhetősége megváltozott: www.mentalport.hu

Pszichoterápia folyóirat előfizetés, előfizetés megújítás: <http://www.mentalport.hu/a-folyoirat/elofizetes/>

A Pszichoterápia előfizetői a folyóirat konferenciáin kedvezményrel vehetnek részt.

Szívélyes üdvözlettel

Szőnyi Gábor

PSZICHOTERÁPIA

A pszichoterápiás módszereken alapuló gyakorlat szakmai folyóirata

25. évfolyam, 4. szám, 2016. november

Tartalom

A szerkesztő előszava

Albert-Lőrincz Enikő, Kiss Tibor Cece, Pál Krisztina

TANULMÁNYOK

Elméleti tanulmány

Jáki Zsuzsanna, Tomcsányi Teodóra, Ittész András: Spiritualitás, vallás és pszichoterapeuta képzés: mit, miért, hogyan?

Módszertani tanulmány

Renée Potgieter Marks: Disszociál vagy nem disszociál – A disszociatív jellemzők komplexitásának feltárása gyermekeknél és serdülőknél. Fordította: *Kuritárné Szabó Ildikó*

Elméleti tanulmány

Bokor Petra, Frecska Ede: Az ayahuasca lélektani hatása és pszichoterápiás alkalmazhatósága

Elméleti tanulmány

Schmelowszky Ágoston: Neuropszichoanalízis: érvek és ellenérvek

MŰHELY

Műhelybeszélgetés –Magyar Relaxációs és Szimbólumterápiás Egyesület
Egyesületi sarok – Magyar Individuálpszichológiai Egyesület – *Kárpáti Gyöngyvér,*
Benczéné Timár Irén

Pályázat

Láttam, hallottam, olvastam... Kulturális élmények és a pszichoterápia – *Szebeni Viola* ♦
Szőke Katalin

Műhelybeszélgetés a Pszichoterápia szerkesztőségével – Megemlékezés a lap 25.
évfolyamáról

SZAKMAI KÖZÉLET

Viták, hozzászólások

Vita: A test – hol használjuk (hol nem) terápiában? – *Kökény Veronika* ♦ *Kövesdi Andrea* ♦
Varga Izabella

Hozzászólás

Szőnyi Gábor: Meddig érdemes tágítani a szakmai fogalmakat? Hozzászólás Török Gábor
Pál, Marlok Zsuzsa, Martos Tamás: „Lehetséges-e az önszupervízió? Az önszupervízió
módszerének és segítők körében végzett hatékonyságvizsgálatának bemutatása” című cikkhez

A terápiás gyakorlat etikai kérdései 18. – *Kozma-Vízkeleti Dániel* ♦ *Kónya Ilona* ♦
Mészáros Judit

Beszámolók

Konferenciák – *Lőrök Dóra* ♦ *Sümege Szilvia* ♦ *Valkó Lili* ♦ *Valkó Lili*

Könyvismertetések – *Eszik János* ♦ *Hansjürgens Anna Mária* ♦ *Herold Róbert* ♦ *Kárpáti
Tamás* ♦ *Kerekes Zsuzsanna* ♦ *Szőnyi Gábor* ♦ *Takácsy Márta*

Szakkönyv- és folyóiratlisták

Szakmai programok

Szerkesztőségi közlemények

A szerkesztő előszava

Az év utolsó számát összeállító trió tagjai közül ketten már kipróbáltuk ezt a szerepkört, az összeállítást mégis izgalommal teli várakozás előzte meg. A lap összeállítása egy nagyon képlékeny folyamat, ahol sok szempontot kell szem előtt tartanunk, és a lapba szánt anyagok elkészülte is korlátozza lehetőségeinket. Már a májusi konferencia után nagy lendülettel kezdtük tervezni, hogy mit teszünk az olvasó elé novemberben. A készülődés lelkes hangulatában valami nagyon érdekes és hasznos, hiánypótló összeállításra törekedtünk. El is kezdtük szervezni, hogy a krízispszichológia területéről gyűjtsünk anyagokat, hangsúlyosabban e téma köré szerveződjön a lap. Időközben két dolog is kiderült: nincs szerkesztőségi döntés arra vonatkozóan, hogy tematikus számok készüljenek, illetve, hogy fél év nem elégséges ahhoz, hogy a szerzők elkészítsék az ide szánt írást, az átfusson a lektorálási és szerkesztési folyamaton. Maradt hát az, hogy arra támaszkodunk, amit közösen, a szerkesztőség többi tagjával már kiérteltünk.

A 2016-os évet záró lapszám Tanulmányok laprészében elsőként *Jáki Zsuzsanna, Tomcsányi Teodóra, Ittész András* a Spiritualitás, vallás és pszichoterapeuta-képzés: mit, miért, hogyan? című – tanárosan világos, jól felépített, érvekkel és hivatkozásokkal alátámasztott – elméleti tanulmánya olvasható, amelyben a szerzők amellet érvelnek, hogy a spiritualitást, illetve a vallási ismereteket integrálni kell a pszichoterapeuta-képzésbe. Véleményük szerint a páciensek igénylik, hogy a terapeuta rendelkezzen olyan kompetenciákkal, amelyek ezt lehetővé teszik, és azt is hangsúlyozzák, hogy a spiritualitás önálló személyiségdimenzióként kezelhető.

Ezt követően Kuritárné Szabó Ildikó tolmácsolja *Renée Potgieter Marks* módszertani tanulmányát arról, hogy milyen nagy odafigyelésre van szükség ahhoz, hogy felismerjük a traumatizált gyermekek és serdülők viselkedésében a disszociatív jeleket.

Bokor Petra, Frecska Ede az Amazonas-medencébe kalauzolja az olvasót. Elméleti tanulmányukban számolnak be a tradicionális sámáni szertartások során használt ayahuascából készült növényi főzet traumaoldó hatásáról és pszichoterápiás alkalmazhatóságáról.

Vitatott kérdést mutat be a következő elméleti tanulmány is. Schmelowszky Ágoston *Neuropszichoanalízis: érvek és ellenérvek* cím alatt sorakoztat fel támpontokat és cáfolatokat a neuropszichoanalízissel kapcsolatosan. A szerző az érdemi eszmecsere híve a biológiai és pszichológiai megközelítések kérdésében.

A Műhely laprészben, az egyesületi sarok a Magyar Individuálpszichológiai Egyesület munkájába enged betekintést. A szerzők azt tartották fontosnak megosztani, hogy csoportmunkában, mesén keresztül hogyan történhet az *életstílus mondat* tudatosulása. Kevéssel lapzárta előtt még kétséges volt, hogy a Magyar Relaxációs és Szimbólumterápiás Egyesülettel készített műhelybeszélgetés közkinccsé válhat-e. Az interjú szerkesztése és véglegesítése kitartó munka, az interjúkészítő és az egyesület vezetősége közötti hosszas párbeszéd eredménye. A *Láttam, hallottam, olvastam...* pályázat terméséből jutott a novemberi lapszámba is. Ezúton is kérjük az Olvasókat, hogy ezentúl versenyen kívül számoljanak be kulturális, művészeti élményeikről.

A Szakmai közélet laprészben a test-vita részeként újabb vélemény- és tapasztalatmegosztást olvashatunk három különböző pszichoterápiás módszer képviselőjétől (*Kökény Veronika, Kövesdi Andrea, Varga Izabella*). *Szőnyi Gábor* a *Pszichoterápia* (25:211–222) előző számában megjelent cikkhez (Török, Marlok, Martos: Lehetséges-e az önszupervízió? Az önszupervízió módszerének és segítők körében végzett hatékonyságvizsgálatának bemutatása) szól hozzá, annak kapcsán, hogy meddig érdemes tágítani a szakmai fogalmakat.

A 18. etikai eset annak nehézségét mutatja be, amikor egy képzésben levő kerül krízisbe és megkérdőjeleződik szakmai alkalmassága. Az etikai példa hozzászólóinak megkeresése ez alkalommal különösen nagy erőfeszítéseket igényelt a szerkesztőség részéről. Ez jól mutatja, hogy a szakma számára milyen nagy dilemmát jelent, ha egy ilyen helyzet előáll.

A szakmai eseményekről négy konferencia-beszámolóból értesülhetünk. Könyvismertetéssel, recenziókkal, szakmai programokat beharangozó hirdetésekkel gondoskodunk arról, hogy olvasóink naprakészek legyenek a legfrissebb szakirodalommal és a szakmai közélet aktualitásaival.

Kedves Olvasó, születésnapot tart most a kezében: a folyóirat elindításának *huszonötödik*, a szerkesztőség megalakulásának tizenötödik évfordulóját üljük. Ebből az alkalomból ezúttal a szerkesztőkkel készült műhelybeszélgetés; azzal a céllal, hogy bepillantást engedjen a Pszichoterápia folyóirat történetébe, működésébe, aláhúzza szakmai hitvallását, és hogy átadjon valamit abból a hangulatból, amely egy-egy lapszám megszületését övezi. Interjúnk a Műhely laprészben olvasható.

Kívánjuk, hogy a szakegyesületekkel és az egyre bővülő olvasói táborral közösen beválthassa a lap, amire vállalkozott: szolgálja a szakmai közéletet, ösztönözze a szereplők közötti párbeszédet, terjessze a szakmai műveltséget.

Albert-Lőrincz Enikő, Kiss Tibor Cece, Pál Krisztina

Absztraktok

Elméleti tanulmány

Jáki Zsuzsanna, Tomcsányi Teodóra, Ittész András:

Spiritualitás, vallás és pszichoterapeuta képzés: mit, miért, hogyan?

Tanulmányunkban a spiritualitás, illetve a vallási ismeretek pszichoterapeuta képzésbe integrálását járjuk körül. Az elméleti ismeretek, az önismeret és a szupervízió terén is bemutatunk nemzetközi kezdeményezéseket, kutatási eredményeket és a hazai hivatalos pszichoterapeuta képzésre vonatkozó információkat, előzményeket, valamint a továbblépés lehetőségeit. A vallás és spiritualitás iránti szakmai érdeklődés felfelé ível az 1960-as s még teljesebben az 1980-as évek óta. A pszichoterápia területén számos irányzat született mind az implicit, mind az explicit integráció megközelítésmódjában. Ennek ellenére kevés a képzésre vonatkozó irodalom, s azok a képzések is inkább úttörőnek számítanak, amelyek során szóba kerülnek a spiritualításra, vallásra vonatkozó kérdések a pszichoterápia témakörében. Ez figyelemre méltó annak tükrében, hogy friss amerikai és német kutatások szerint is sok pszichoterapeuta igényelné, hogy a képzés része legyen ezen ismeretek, készségek megszerzése. Mindez érthető annak összefüggésében, hogy a spiritualitás Piedmont szerint önálló személyiségdimenzióként leírható, egyetemes emberi jellemző. Kutatási adatok azt is megerősítik, hogy a pácienseknek szintén igénye, hogy a terapeuta rendelkezzen olyan ismeretekkel, melyek segítik a tájékozódást ebben a kérdéskörben. A képzéssel kapcsolatban fontos az elsajátítandó kompetenciák meghatározása, ezzel kapcsolatban kutatásokra, megvalósult gyakorlatra hivatkozunk, mint lehetséges viszonyítási pontokra.

Kulcsszavak: pszichoterapeuta képzés – spiritualitás – vallás

Módszertani tanulmány

Renée Potgieter Marks:

Disszociál vagy nem disszociál – A disszociatív jellemzők komplexitásának feltárása gyermekeknél és serdülőknél.

Fordította: Kuritárné Szabó Ildikó

A cikk a súlyos, korai traumatizációból származó gyermekkori komplex disszociatív zavarok sajátosságaira, valamint felismerésük és kezelésük nehézségeire hívja fel a figyelmet. Bár a szakirodalomban jól ismertek a gyermekkori disszociatív kórképek főbb jelei és tünetei (amnézia, különösen ha nincs különösebb értelme és haszna; hallucinátoros élmények; képzeletbeli barátok; gyors, mély regressziók és más megmagyarázhatatlannak tűnő állapotváltások az egyes disszociatív énállapotok között, transz-szerű állapotok, inkonzisztens teljesítmény), de a gyakorlatban a disszociatív zavarok felismerését számos tényező nehezíti: többek között a poliszimptomatikus tünettan, az intrúziók és az elkerülés dialektikája, az életkori sajátosságok, a traumatikus emlékek verbalizációjára való képtelenség. Ha a klinikusok nem eléggé tájékozottak ezen zavarokkal kapcsolatban, akkor nem ismerik fel a disszociációt. Helytelen diagnózisok születhetnek, például viselkedészavar, ha a személyiség egyes részeihez tartozó problémaviselkedéseket tekintik fődiagnózisnak; vagy a disszociatív amnéziát patológiás hazugságnak minősíthetik.

Az írás röviden összefoglalja az állapotfelmérés kívánalmait (komprehenzív, a gyermek minden életterének fontos felnőttjeit megszólaltató, direkt rákérdezést tartalmazó, projektív technikákkal, kérdőívvel kiegészített vizsgálat). Megdöbbentő esetrészletekbe ágyazva bemutatja a disszociatív énrészek feltárására és kezelésére irányuló speciális technikákat. Ezek a technikák egy hosszú, a kötődési kapcsolat átdolgozását, valamint traumatikus emlékek feltárását és integrálását is magába foglaló terápiás folyamatban segíthetik a disszociatív gyermekek gyógyulását.

Kulcsszavak: korai traumatizáció – állapotfelmérés – disszociáció felismerése, kezelése

Elméleti tanulmány

Bokor Petra, Frecska Ede:

Az ayahuasca lélektani hatása és pszichoterápiás alkalmazhatósága

A tradicionálisan az amazonasi sámáni szertartások során használt ayahuasca az elmúlt évtizedek során egyre növekvő tudományos érdeklődésre tett szert. Laikus anekdoták tömegei számolnak be kisebb-nagyobb terápiás hatásokról, a tudományos kutatások azonban még gyerekcipőben járnak. Az ayahuasca trauma-oldó hatását neurológiai vizsgálatok is alátámasztják, így esetleges pszichoterápiás hatása azokban a kórképekben tűnik legígéretesebbnek, melyek traumára épülnek. Lélektani hatását a növényi főzet egy 4-5 órán át tartó erős tudatmódosulással járó, intenzív vizuális és érzelmi töltetű élmény során fejtí ki. Bár az ayahuasca lélektani hatásmechanizmusa sok hasonlóságot mutat más pszichedelikus szerekekével, ugyanakkor képi világa, erős szomatikus hatása, sajátos dekonkondicionálás-reintegrációs ciklusai, valamint az élmény során az ayahuasca intelligens entitásként való érzékelése jellegzetessé teszi a szer hatását. A tradicionális sámáni használat az érzékelés, annak értelmezése és szóhasználata tekintetében is nagyon különbözik a nyugati tudományos terminológiától, ami a pontos hatásmechanizmus megértését nehezíti. Az eddigi kutatási eredmények alapján körültekintő kiválasztás, felkészülés és biztonságos használat mellett az ayahuascanak nincsen egészségkárosító hatása. Ugyanakkor a lehetséges terápiás hatás kiaknázásához elengedhetetlenül szükséges az élmények utómunkában történő, tudatos és szisztematikus integrációja, ami az ezt támogató kulturális, szociális és kozmológiai kontextus hiányából fakadóan nem egyértelmű folyamat.

Kulcsszavak: *ayahuasca – sámánizmus – terápiás hatás – depresszió – PTSD – addikció*

Elméleti tanulmány

Schmelowszky Ágoston:

Neuropszichoanalízis: érvek és ellenérvek

A neuropszichoanalízis egyre nagyobb jelentőségre szert tevő, és ennek megfelelően egyre jobban vitatott megközelítés a pszichoanalízis és tágabban a pszichodinamikus pszichoterápia szakmai világában. Képviselői azzal érvelnek, hogy elméletileg, gyakorlati szempontból és szakmapolitikailag egyaránt központi kérdés, hogy az idegtudomány eredményeit a pszichoanalízis integrálja, és ebben a munkában a neuropszichoanalízis központi, közvetítő funkciót lát el. Ellenzői óva intenek ettől az integrációs tevékenységtől, magát a neuropszichoanalízis mondanivalóját érdektelennek, szakmapolitikai megnyilvánulásait pedig veszedelmesnek tartják a pszichoanalízisre nézve. Tekintve, hogy a pro és kontra érvek az ember pszichológiai működésének megközelítési lehetőségeiről (a biológiai és pszichológiai megközelítésről) általánosságban is szólnak, a vita a pszichoterápiás és tanácsadó munkát végző közösség szélesebb köreinek érdeklődésére is számot tarthat. Írásomban egy rövid történeti felvezetés után összefoglalom a neuropszichoanalízis fontosabb téziseit, majd leginkább az International Journal of Psychoanalysis 2015-ös számában napvilágot látott vitaanyagokra támaszkodva bemutatom a neuropszichoanalízis mellett és ellen felsorakoztatott érveket. A cikket saját állásponantom megfogalmazásával zárom.

Kulcsszavak: neuropszichoanalízis – idegtudomány – Mark Solms

Theoretical study

Ágoston Schmelowszky: The case for and against neuropsychoanalysis

The theses of neuropsychoanalysis are hotly debated in current psychoanalytic discourse. Neuropsychoanalysts argue that it is crucial for the development and survival of psychoanalysis to integrate the new findings of contemporary neuroscience and that in this integration neuropsychoanalysis has a central position. Those psychoanalysts who take an opposing stance argue that neuroscience and psychoanalysis deal with essentially separate phenomena and any trial to integrate the two will be detrimental to the psychoanalytic enterprise. Since the debate touches the problem of the status of mental functioning in general terms (i.e. its relation to neurobiological processes), its implications go beyond the psychoanalytic profession. In the article I introduce the debate in a historical perspective, then I summarize the main arguments of the debate following mainly the articles published in the International Journal of Psychoanalysis in 2015. In conclusion I formulate my own position regarding the arguments highlighting the significance of the debate.

Keywords: neuropsychoanalysis – neuroscience – Mark Solms